

ПОСТАТІ

УДК [061.237(477.83-25):(092)С.Гайдучок(093)]"1910/1914"
DOI: 10.33402/nd.2021-9-237-252

Андрій СОВА

*доктор історичних наук, доцент
доцент кафедри олімпійської освіти*

*Львівського державного університету фізичної культури ім. І. Боберського
старший науковий співробітник
відділу новітньої історії*

Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0548-4975>

e-mail: sovaandrij1980@gmail.com

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ СТЕПАНА ГАЙДУЧКА В УКРАЇНСЬКОМУ ГІМНАСТИЧНОМУ ТОВАРИСТВІ «СОКІЛ-БАТЬКО» У ЛЬВОВІ (1910–1914)

Вперше на основі різнопланових джерел (документів Центрального державного історичного архіву України у Львові; статутів, звітів, звернень, відозв, протоколів засідань різних структурних підрозділів українського гімнастичного товариства «Сокіл-Батько» у Львові; приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів); періодичних часописів «Вісти з Запорожжя» та «Діло») досліджено діяльність Степана Гайдучка в організації «Сокіл-Батько» у Львові. Із залученням раніше малознаних документів і матеріалів реконструйовано його біографію у період 1910–1914 рр. Визначено нижню межу – вступ С. Гайдучка в організацію «Сокіл-Батько», верхню – проведення Шевченківського здвигу у Львові та початок Першої світової війни. Проаналізовано працю С. Гайдучка як діяльного члена й одного з керівників структурних підрозділів товариства, зокрема четаря, начальника та члена руханкової секції.

Звернено увагу на те, що за активної участі С. Гайдучка в сокільській організації відбулося багато знакових подій і заходів, зокрема I Краєвий здвиг у Львові 9–10 вересня 1911 р., VI Всесокільський злет у Празі 29 червня – 1 липня 1912 р., Шевченківський здвиг у Львові 27–29 червня 1914 р. Наголошено на його важливій роботі як члена, заступника голови, писаря руханкової секції та учителя руханки. Розглянуто працю в сокільських осередках Галичини, де він проводив вишкіл і навчав соколів вільноручних вправ, вправ із предметами, народних вправ, забав та ігор. Висвітлено його журналістську діяльність, зокрема як дописувача до часопису «Вісти з Запорожжя» – друкованого органу «Сокола-Батька». Звернено увагу на зацікавлення різними видами спорту, які поширювалися тоді в Галичині. Доведено, що С. Гайдучок взяв діяльну участь в організації «Сокіл-Батько» напередодні Першої світової війни.

Ключові слова: Степан Гайдучок, Галичина, Львів, українське гімнастичне товариство «Сокіл-Батько», часопис «Вісти з Запорожжя», тіловиховання, руханка, спорт.

Навчаючись в Академічній гімназії у Львові впродовж 1901–1910 рр.¹, Степан Гайдучок (1890–1976) познайомився з очільниками українського гімнастичного товариства «Сокіл» (із 1909 р. організація змінила назву на «Сокіл-Батько»). Ідеї сокільського руху його зацікавили й водночас захопили. Визначальним у цьому контексті було й те, що викладачем німецької мови й руханки в гімназії, «духовним Батьком» Українського спортивного кружка (УСК) був голова «Сокола-Батька» Іван Боберський. У житті С. Гайдучка, зокрема його становленню як педагога, «Сокіл-Батько» відіграв важливу роль. В українській історіографії нема комплексної розвідки, у якій розглянуто діяльність С. Гайдучка в цій організації. Окремі факти та сюжети можна почерпнути з публікацій автора цієї статті². З огляду на такий стан справ запропоновано цю розвідку.

Джерельною базою стали статuti, звіти, звернення, відозви, протоколи засідань різних структурних підрозділів українського гімнастичного товариства «Сокіл-Батько» у Львові; приватний архів С. Гайдучка (м. Львів); періодичні часописи «Вісти з Запорожжя» й «Діло».

Будучи вже студентом Львівського університету, С. Гайдучок став членом товариства «Сокіл-Батько». Прийняття відбулося на ІХ звичайному засіданні старшини гімнастичного товариства 8 жовтня 1910 р.³. У сокільську організацію С. Гайдучок прийшов у час її розквіту, адже І. Боберський як голова товариства з потужною командою робив усе можливе для розвою сокільського руху в Галичині⁴. Кандидатура С. Гайдучка не викликала жодних застережень, адже він уже мав певний досвід в організаційній сфері, пройшовши відповідний вишкіл під керівництвом І. Боберського в Академічній гімназії в лавах УСК у 1906–1910 рр.

Після вступу до «Сокола-Батька» С. Гайдучка було обрано до складу старшини організації. Він разом з Юрієм Семотюком стали четарями товариства. У жовтні–грудні 1910 р. відвідував заняття з руханки в рухівні (спортивному залі) «Сокола-Батька» на Руській, 20⁵. Підсумком тренувань та інтелектуальної праці стало те, що

¹ Sova A. Physical education professor Stepan Haiduchok: the formation of a worldview. *Новітня доба* / гол. ред. М. Романюк. Львів, 2019. Вип. 7. С. 226–233.

² Сова А. Участь українських соколів у VI Всесокільському злеті у Празі 1912 року. *Новітня доба*. Львів, 2015–2016. Вип. 3–4. С. 5–13; Сова А. Іван Боберський – провідний діяч українського сокільського руху. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність* / гол. редкол. М. Литвин, упоряд. і наук. ред. М. Романюк. Львів, 2017. Вип. 30: Український визвольний рух ХХ століття. С. 3–22; Сова А. Внесок Івана Боберського в підготовку та проведення Шевченківського здвигу 1914 року у Львові. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. Львів, 2018. Вип. 31. С. 145–155; Сова А. Гайдучок Степан Степанович. *Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923. Енциклопедія*. Івано-Франківськ, 2018. Т. 1: А–Ж. С. 309–310; Сова А. Степан Гайдучок – творець та літописець історії українського тіловоховання. *Шлях перемоги*. 2018. 14 березня. С. 7; Сова А. Іван Боберський: суспільно-культурна, військово-політична та освітньо-виховна діяльність: монографія. Львів, 2019. 512 с.

³ Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі – ЦДАЛ України). Ф. 312. Оп. 1. Спр. 41. Арк. 46 зв.; Спр. 154. Арк. 9 зв.

⁴ Детальніше див.: Сова А. Іван Боберський – провідний діяч українського сокільського руху. С. 3–22.

⁵ Звіт «Сокола-Батька» у Львові за рік 1910 / І. Боберський та ін. *Вісти з Запорожжя. Часопис руханкових і пожарних товариств*. 1911. 30 марта. С. 4, 5.

28–29 грудня 1910 р. у Львівському університеті успішно склав державний іспит та здобув фах учителя гімнастики (руханки). У звіті «Сокола-Батька» за 1910 р. із цього приводу зазначено: «Трех членів Стефан Гайдучок, Петро Франко, Тарас Франко, здали дня 28. і 29. грудня 1910. іспит з руханки перед державною комісією на львівським університеті. Наші члени повинні пам'ятати, що держава буде поступенно заводила руханку у всіх школах яко обовязковий предмет. Потрібно іспитованих учителів до руханки для державних і приватних заведень»⁶. На той час у сокільській організації дипломованих («іспитованих») учителів руханки було вже й не так багато. На серпень 1911 р. відомі такі імена: Іван Боберський, Степан Гайдучок, Євген Любович, Спиридон Матренчук, Теодор Поліха, Юрій Семотюк, Іван Сохацький, Петро і Тарас Франки⁷. С. Гайдучок став членом руханкової секції «Сокола-Батька» від часу вступу до організації і аж до початку Першої світової війни.

У 1911–1914 рр. С. Гайдучок входив до складу старшини «Сокола-Батька», обіймаючи різні посади, зокрема начальника, писаря та заступника голови руханкової секції, якою керував І. Боберський⁸. У рухівні «Сокола-Батька» він вишколював, серед інших, й ремісничу молодь і сам вправлявся в учительському кружку. За цей період збереглися деякі статистичні дані. Так, у лютому 1911 р. у рухівні «Сокола-Батька» займалося 109 осіб. Вони були поділені на 6 відділів: 1) члени (28 осіб, керівник Степан Гайдучок); 2) учениці (23, Іван Боберський); 3) реміснича молодь (25, Юрій Семотюк); 4) старші учні (13, Степан Гайдучок); 5) молодші учні (10, Омелян Гузар); 6) учительський кружок (10, Іван

Підпис Степана Гайдучка під світлиною: «По приїзді до Львова зі словянського здвигу стоять перед домівкою Сокола при вул. Руській ч. 20 у Львові (домівка в подвір'ю будинку товариства взаємних обсяжень "Дністер"). Стоять зліва учителька з Київщини, Гайдучок Ст[ефан], Федусевич Мирон, Панич». Львів, вул. Руська, 20, у дворіку біля рухівні «Сокола-Батька». Липень 1912 р. Із приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів)

⁶ Там само. С. 8.

⁷ «Сокіл-Батько». *Вісти з Запорозжя. Часопись руханкових і пожарних товариств*. Львів, 1911. Серпень. Чис. 60. Надзвичайне число видане з нагоди посвячення прапора «Сокола-Батька». С. 5.

⁸ ЦДІАЛ України. Ф. 312. Оп. 1. Спр. 41. Арк. 65 зв., 112; Звіт Сокола-Батька за рік 1912 / І. Боберський та ін. *Вісти з Запорозжя. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожарних товариств*. 1913. 28 лютого. С. 2–3.

Боберський)⁹. У березні 1911 р. С. Гайдучок проводив руханкові заняття у двох відділах: 1) членів (усього 33 особи) та 2) старших учнів (22)¹⁰.

Упродовж 1910–1914 рр. С. Гайдучок брав активну участь у загальних зборах і таємних засіданнях «Сокола-Батька» (Надзвичайних загальних зборах, що відбулися 3 грудня 1910 р., Надзвичайному (таємному) засіданні старшини 17 квітня 1911 р., XIX Загальних зборах 4 травня 1912 р., XX Загальних зборах 8 березня 1913 р., XXI Загальних зборах 14 березня 1914 р., Надзвичайних загальних зборах 25 квітня 1914 р. та ін.)¹¹. На них він виступав із різних організаційних питань, актуальних для «Сокола-Батька». Так, 8 березня 1913 р. С. Гайдучок – учасник XX Загальних зборів, проведених у Львові. Багатьом присутнім із-поміж іншого запам'яталася його полум'яна промова. Її текст зберігся в архіві, а короткий виклад опубліковано у часописі «Вісти з Запорожжя»: «П[ан] С[тепан] Гайдучок підносить, що ще треба много труду щоби нашу націю витягнути з апатичного одубіня. Безідейність і заскорузлість є страшними хибами, з якими “Соколи” і “Січи” мусять бороти ся. Старші повинні глядіти, щоби молодіж виховувала в собі організаційний змісл. Напряв в школах є такий, що ще вічно директори і учителі є байдужні на фізичне вихованє так в сільських, як і в міських школах. А прецінь руханка і змаг виробляють товарискість і характерність. “Соколи” і “Січи” повинні глядіти на солідну роботу. Не лише відчити, представлення, фестини і походи належать до їх програми; се не є читальні ані касина. Треба учити ся впоряду, народних вправ, полевих вправ, стріляня, маршу. Треба приготувляти свої сили на небезпечний час, треба привикати до карности і послуху, треба вдумати ся в ідею народу, який є міцний, коли всі одиниці повні посьвяти стремлять до одной цілі»¹². З-поміж іншого С. Гайдучок наголошував і на важливості закупівлі земельних ділянок під площу «Сокола-Батька». Тому з цією метою запропонував звернутися керівництву організації до щадниць і кас у Галичині.

На XXI Загальних зборах «Сокола-Батька» 14 березня 1914 р. С. Гайдучок означив у виступі виклики, які стояли перед сокільською організацією. У часописі «Вісти з Запорожжя» з цього приводу зазначено: «Т[овариш] С[тепан] Гайдучок висказав бажанє, щоби видати основний підручник про полеві вправи, хочби се мав бути перевід військового правильника. Жадав, щоби звернути ся до Львовян з зазивом, щоби вступали до руханкових товариств і посилали свою молодіж на руханку. Бесідник зазначив, що в справі закупна Українського Городу старшина зробила все, що лише могла. Дивувати ся треба байдужности людей, які дістають просьби, а опісля знов просьби, що камінь здогнув би ся від наведених там гадок, а вони такої дрібної пайки не хотять прислати навіть, а протязі одного року. Бесідник ставляє жаданє, щоби звернути ся з зазивом до визначнійших осіб, щоби вони закупили більше число метрів. Думає, що до поїздок на села притягнути треба і старших людей, які у Львові поза обруб міста ніколи не вибирають ся»¹³.

⁹ ЦДІАЛ України. Ф. 312. Оп. 1. Спр. 41. Арк. 86.

¹⁰ Там само. Арк. 99.

¹¹ Там само. Арк. 66, 95 зв., 121, 122 а, 154–155, 208, 216 зв.

¹² Там само. Арк. 155; XX. Загальні Збори «Сокола-Батька». *Вісти з Запорожжя. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожарних товариств*. 1913. 31 марта. С. 4.

¹³ XXI. Загальні Збори «Сокола-Батька». *Вісти з Запорожжя. Руханка, Змаг, Пожарництво, Мандрівництво, Пласт, Стрілецтво*. 1914. 15 цввітня. С. 3.

З метою покращення діяльності сокільських осередків у Галичині старшина «Сокола-Батька» скеровував у різні міста й села своїх інструкторів. Одним із них був С. Гайдучок. Він здійснив десятки поїздок. Особливо частими вони були в період підготовки Красвих здвигів. У 1911 р. «Сокіл-Батько» в осередках представляли: Іван Боберський, Степан Гайдучок, Сень Горук, Омелян Гузар, Олександр Довбенко, Іван Ігнат, О. Кравець, Н. Крохмальницький, Анатоль Лукашевич, Людомир Огоновський, Василь Остапчук, Теодор Поліха, Петро Франко¹⁴. Так, 22 січня 1911 р. С. Гайдучок їздив до Винник¹⁵, 9 квітня 1911 р. – на руханковий вечір тернопільського «Сокола»¹⁶, а 25 квітня – в Містки¹⁷. 30 квітня і 7 травня 1911 р. знову побував у Винниках. Про працю сокільської організації підготував досить критичний відгук: «30.IV. вправляло 12 другів палицями всі пять вправ. 7.V. трудно було кого зібрати і як мені пояснили, що ледви чи хто стане до вправ, зате певне буде до походу з 16 одностроїв. Міщани з якими годі дати собі раду»¹⁸. 14 травня 1911 р. І. Боберський і С. Гайдучок їздили до Стрия¹⁹. Поїздка була зумовлена інспектуванням готовності сокільських осередків Стрийщини до проведення I Краєвого здвигу. Завдяки І. Боберському та С. Гайдучку зберігся унікальний документ – звіт, який дає уявлення про розвиток сокільського руху на Стрийщині, імена й прізвища активістів, стан руханкової справи в довколишніх селах тощо. 28 травня 1911 р. С. Гайдучок інспектував «Сокіл» у Станиславові (тепер – м. Івано-Франківськ)²⁰.

У 1912 р. Степан Гайдучок як член руханкової секції, а також Омелян Гузар, Олександр Довбенко, Антін Зелений їздили до таких сіл: Пустомити, Лісневичі, Зелева, Домажир, Жорницька, Вороців, Ясницька, Ременів, Вислобоки, де навчали членів сокільських осередків вправ топірцями, народних вправ, забав та ігор²¹.

Деякі інспективні поїздки С. Гайдучка тривали декілька днів. Так, упродовж 13–17 квітня 1911 р. він відвідав Станиславів, Коломию, Долину, Стрий²². Після кожної поїздки писав детальні звіти, де представляв позитиви та хиби в діяльності відвіданих сокільських осередків. Окремі матеріали публікував на сторінках часопису «Вісти з Запорожа» – друкованого органу «Сокола-Батька», а також у «Ділі».

Степан Гайдучок долучився до збору коштів на різні потреби сокільської організації. Із нагайних завдань у 1911–1914 рр. керівництво «Сокола-Батька» ставило викуп великої земельної ділянки у Львові для облаштування руханково-спортивного майдану²³.

¹⁴ Звіт Сокола-Батька за рік 1911 / І. Боберський та ін. *Вісти з Запорожа. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожежарних товариств*. 1912. 30 цвітня. С. 7.

¹⁵ ЦДІАЛ України. Ф. 312. Оп. 1. Спр. 41. Арк. 87.

¹⁶ Там само. Арк. 101; Гайдучок С. Руханковий вечер в Тернополи. *Вісти з Запорожа. Часопись руханкових і пожежарних товариств*. 1911. 30 цвітня. С. 2–3.

¹⁷ ЦДІАЛ України. Ф. 312. Оп. 1. Спр. 41. Арк. 101.

¹⁸ Там само. Спр. 29. Арк. 10.

¹⁹ Там само. Арк. 8–8 зв.

²⁰ Там само. Арк. 9.

²¹ Звіт Сокола-Батька за рік 1912 / І. Боберський та ін. *Вісти з Запорожа. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожежарних товариств*. 1913. 28 лютого. С. 6.

²² ЦДІАЛ України. Ф. 312. Оп. 1. Спр. 29. Арк. 12–14 зв.; Спр. 41. Арк. 101

²³ Детальніше див.: Сова А. Іван Боберський – провідний діяч українського сокільського руху. С. 3–22.

Відповідну земельну ділянку знайдено у Стрийському парку, між сучасними вулицями Стрийською, Козельницькою та Івана Франка, однак на неї претендували й поляки. Іван Боберський створив спеціальну спілку, до якої, окрім нього, увійшли відомі українські діячі того часу: Микола Заячківський, Лесь Кульчицький, Дмитро Левицький, Кость Левицький, Кость Паньківський, Олекса Сероїчковський, Тадей Соловій, Іван Сполітакевич, Степан Федак та Микола Шухевич. Для збору коштів, окрім культурно-просвітних і гімнастично-спортових сокільських свят, «Сокіл-Батько» організував видання відзнак, листівок, паперових знаків (т. зв. «квадратові метри»)²⁴, гроші від реалізації яких передавали до фонду Комісії закупна українського городу у Львові, яку очолив І. Боберський²⁵.

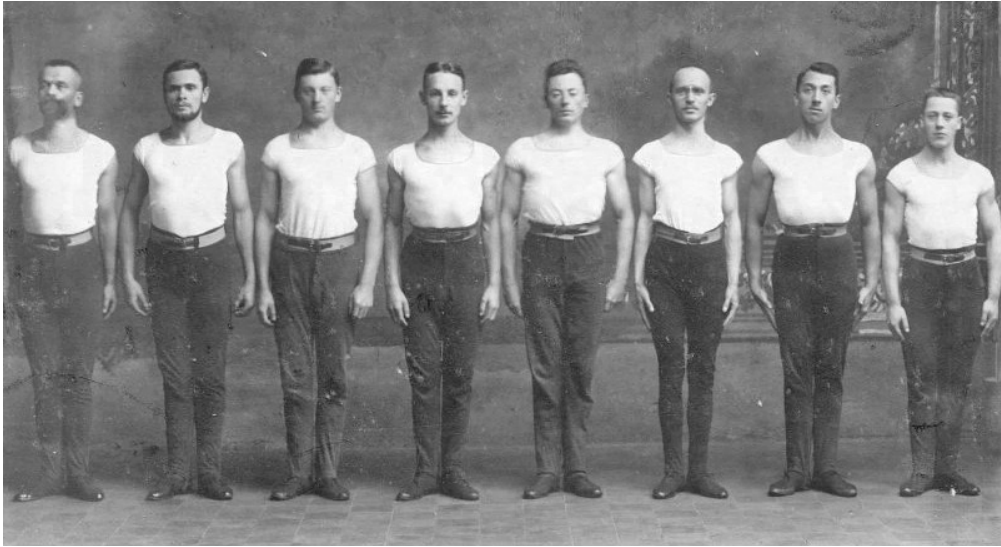
Керівництво сокільської організації за участі української інтелігенції Галичини підготувало чимало закликів, відоzw і листів до українців, які проживали в межах Австро-Угорської та Російської монархій, а також у діаспорі. Підпис С. Гайдучка стоїть на зверненні до українського народу під назвою «Високо Поважаний Пан», опублікованому 30 жовтня 1913 р. у часописі «Вісти з Запорожя». Серед підписантів – адвокат Володимир Охримович, професор Володимир Шухевич, голова парламентського клубу Кость Левицький, голова «Сокола-Батька» Іван Боберський, перший заступник голови «Сокола-Батька» Лонгин Цегельський, другий заступник голови «Сокола-Батька» Михайло Волошин, генеральний обозний Олександр Довбенко, отаман наколесників (велосипедистів) «Сокола-Батька» Юрій Вінцковський, генеральний отаман піхоти Степан Гайдучок²⁶. У зверненні, з-поміж іншого, наголошено: «Посилаємо Вам щирий козацький привіт! Кличемо Вас на поміч в борбі о долю народу! Всі народи працюють над собою, лучать ся і організують ся. І ми не можемо оден від другого втікати. Наш нарід живе в ріжних державах і ріжних частях сьвіта. Але хоть є поділений на части, хоть грозять єму всюди смертельні вороги, має старати ся зістати одним народом, має дбати про свою силу, честь і повагу. **Не даймо ся роздерти на кусні, не даймо ся розтоптати як глину, щоби слід по нас не лишив ся** [тут і далі виділення у тексті авторів – А. С.]. В Австрії признають нам державні закони нашу мову в урядах і школах та всі права самостійного народу. Вихіснуймо тоті права і дорівнаймо тут другим народам в Европі і в сьвіті. **Земля дає вічну силу.** Щоби мати підвалину до праці і здобути значіне в державі, мусимо мати в столиці Галичини у Львові свою землю. Земля є головною підставою всякої поваги. **У Львові мусимо закупити землю на «Український Город»!**»²⁷. Закінчувався заклик словами: «**Земля є вічна.** Се не є робота безконечна. Коли 22.771 метрів розпродамо, город є куплений і збірка кінчить ся. Чим більше людей поможе, тим скорше зайдемо до цілі і се буде всіх нас тішило. Для того не відкладайте сеї просьби легкодушно на бік, але допоможіть

²⁴ Спис філій «Сокола-Батька» які закупили свою пайку під «Український Город» у Львові. *Календар «Вістий з Запорожя» на 1914. Ірїчник.* Львів: Наклад редакції «Вістий з Запорожя», 1913. С. 204–206.

²⁵ Боберський І., Королик С., Левицький М. Не ридати, але дбати! [Листівка]. 2 с.; Звіт «Сокола-Батька» / І. Боберський та ін. *Вісти з Запорожя. Руханка, Змаг, Пожарництво, Мандрівництво, Пласт, Стрілецтво.* 1914. 14 марта. С. 2–10.

²⁶ Високо Поважаний Пан / В. Охримович та ін. *Вісти з Запорожя. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожарних товариств.* 1913. 30 жовтня. С. 4–6.

²⁷ Там само. С. 4.

Учительський відділ товариства «Сокіл-Батько» у Львові. Зліва направо: професор Іван Боберський – провідник відділу, Степан Гайдучок, Тарас Франко, Омелян Гузар, Петро Франко, Іван Ігнат, Олександр Довбенко, Ігор Федів. Весна 1913 р. Із приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів)

і перешліть свою пайку чим скорше до гурту. Адреса нашого товариства звучить по німецьки “Ukrainischer Turnverein «Sokil-Batjko» Lemberg Ruskagasse 20, Europa, Austria”. Пересилаючих гроші через банк, просимо написати осібно приватний лист, подати точно число закуплених метрів і точну адресу. Сердечне признанє всім тим, що не забули на свою народну мову і на свій нарід, який всюди боре ся о своє жите і своє значіне. До борби, до побіди! Все вперед! Всі враз!»²⁸.

Стараннями І. Боберського українці швидко зібрали необхідні кошти й купили земельні ділянки. Частину суми становили пожертви меценатів, а більшу – позика в заможних українців. Руханково-спортовий майдан товариства «Сокіл-Батько» – «Український город» (національний форт у Львові²⁹, за словами Романа Купчинського – Українська Мекка³⁰) став традиційним місцем, де відбувалися усі найбільш значущі спортивні та громадські заходи української спільноти Львова й Галичини з 1911 р. по 1930-ті роки.

У 1912–1914 рр. у сокільській організації відбувалася ретельна підготовка до творення мілітарної сили українського народу у стрілецьких сокільських куренях. Цією справою займалася Запорозька рада. Перше її засідання, у якому взяв участь С. Гайдучок, відбулося 15 грудня 1912 р. у рухівні «Сокола-Батька» у Львові³¹. Всього на

²⁸ Там само. С. 6.

²⁹ XXI. Загальні Збори «Сокола-Батька». С. 3.

³⁰ Чорноморський І. Наша Мекка. Справа викупна «Українського Городу» у Львові. *Діло*. 1928. 14 липня. С. 2–3.

³¹ Запорозька Рада. *Вісти з Запорожжя. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожарних товариств*. 1912. 31 грудня. С. 2–4.

ній були присутні 127 учасників, серед яких 79 представників від 32 сокільських округів (1. Львів. 2. Щирець. 3. Городок. 6. Перемишляни. 7. Бібрка. 8. Ходорів. 9. Камінка Струмилова. 10. Буськ. 11. Рава Руська. 12. Жовква. 13. Сокаль. 14. Перемишль. 15. Судова Вишня. 18. Цішанів. 19. Самбір. 20. Старий Самбір. 21. Рудки. 27. Долина. 28. Жидачів. 30. Станиславів. 32. Надвірна. 33. Калуш. 35. Коломия. 39. Чортків. 40. Бучач. 42. Тернопіль. 43. Збараж. 46. Бережани. 48. Вишнівчик. 49. Рогатин. 51. Білий Камінь), а також делегати від спортивного товариства «Україна» та Змагового союзу. У ході обговорень і дискусій створено Комісію для уставу союзу, до якої увійшли І. Коссак із Чорткова, Войтович зі Судової Вишні, Генріх Будзиновський зі Станіславова, Р. Шипайло з Коломиї, Іван Дигдалевич з Тернополя; Іван Боберський, Лонгин Цегельський, Степан Гайдучок зі Львова. Комісія мала опрацювати проєкт статуту, який з'явився друком у часописі «Вісти з Запорожжя» в жовтні 1912 р.³², а також провести переговори з Головним січовим комітетом під керівництвом Кирила Трильовського про умови об'єднання в єдиний союз³³. У проєкті статуту метою організації було визначено: «§ 1. Назва товариства звучить: “Союз руханкових, пожарних, руханково-пожарних і змагових товариств українських «Запороже» у Львові”. § 2. Ціль: Товариство ставляє собі за задачу побудити і улекшити розвій руханки, змагу, гор, забав і пожарництва яко середників, що скріпляють нарід на тілі і на душі, підносять его здоровле, силу, красу, рухливість, витривалість, відвагу, карність і народну сьвідомість. Партийні стремніня, чи то політичні чи релігійні, є виключені. § 3. Осідок товариства: Львів; мова: українська»³⁴.

На Запорозькій раді також утворено Комісію для II Краєвого здвигу. До її складу увійшли: Іван Боберський, Іван Дигдалевич, Володимир Чубатий, Генріх Будзиновський, Тадей Будзиновський, Іван Криницький, Теодор Поліха, Степан Гайдучок. Вони мали підготувати руханкову програму. С. Гайдучок як член цієї комісії запропонував, «щоби одною з точок здвигу були доконче змаганя в бігу, скоці, меті, бо се будить енергію і спонукує поодинокі товариства до праці. Вже заздалегідь треба дбати про одностайний одяг сільських руховиків і про однострій міських членів і члениць»³⁵.

Окрім великої організаційної роботи в сокільській організації, С. Гайдучок готував дописи і статті для часопису «Вісти з Запорожжя». З-під його пера з'явилося щонайменше 15 публікацій, одна з яких під псевдонімом «Blue boy».

У дописах та статтях С. Гайдучок висвітлював життя сокільських осередків у Галичині. Так, 1 березня 1914 р. він був присутній на святковому концерті, який організував і провів «Сокіл III» у Львові. Захід приурочено 100-літтю від дня народження Тараса Шевченка. С. Гайдучок помістив детальну інформацію про цей концерт у часописі «Вісти з Запорожжя», а текст закінчив такими словами: «Сокіл III.

³² Устав Союза руханкових, пожарних, руханково-пожарних і змагових товариств українських під назвою «Запороже». *Вісти з Запорожжя. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожарних товариств.* 1912. 31 жовтня. С. 8–12; Устав запорожських округів (паланок). *Вісти з Запорожжя. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожарних товариств.* 1912. 31 жовтня. С. 13–15.

³³ Запорозька Рада. *Вісти з Запорожжя. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожарних товариств.* 1912. 31 грудня. С. 3.

³⁴ Устав Союза руханкових, пожарних, руханково-пожарних... С. 8.

³⁵ Запорозька Рада. С. 3.

дав гарний примір роботи в руханковім товаристві: З'організувати як найбільше членів, що платять точно вкладки, провадити вправи членів, члениць, хлопчиків. З'організувати також і хор, подбати о домівку, де навіть і члени, котрі не можуть вчашати на вправи, можуть прийти поготорити і взяти участь в житю товариства. – Піднесені на дує вертають домів і притягають в товариство крєвняків, знакомих і посилають діти на руханку»³⁶.

Степан Гайдучок підготував коротку характеристику досягнень організації «Сокіл» у Станіславові за 1910 р.³⁷. При цьому він це написав на основі власних спостережень під час поїздок, а також послуговувався друкованими звітами осередків. У книгозбірні С. Гайдучка зберігся видрукований касовий звіт філії львівського гімнастичного товариства «Сокіл» у Станіславові за 1909 р. із його автографом і помітками³⁸.

Як журналіст, С. Гайдучок писав про організацію «Сокіл» інших європейських народів, зокрема чехів, словенців, хорватів тощо. У його активі – публікація про VI Всесокільський злет³⁹, який відбувався 28–30 червня та 1 липня 1912 р. у Празі. У ній автор як очевидець та учасник української делегації від «Сокола-Батька» (українські соколи з Галичини були представлені однією чотою під керівництвом Івана Боберського (голови «Сокола-Батька»), Лонгіна Цегельського (першого заступника «Сокола-Батька»), Михайла Волошина (другого заступника «Сокола-Батька») та начальника Степана Гайдучка) стисло подав відомості про заходи, які відбувалися упродовж чотирьох днів злету⁴⁰. На кінець опису зазначив: «Вдоволені розходились ми з площі, здобувши дуже багато досвіду і навчившись много. Чеський же народ може бути на цілий свѣт гордим зі своїх руховиків, бо такої висоти вироблення не легко досягнути»⁴¹. Ще одну публікацію він присвятив словенським соколам⁴². Улітку 1913 р. йому вдалося побувати в цьому краї і ознайомитися з життям та побутом словенців і, власне, з товариством «Сокіл», яке постало 1863 р. У 1905 р. усі словенські сокільські осередки об'єдналися у союз із центром у Любляні. С. Гайдучок відзначив те, що словенські соколи – добрі руховики, завзяті й наполегливі практики та мають відвагу брати участь у міжнародних змаганнях поряд із чехами, французами й іншими європейськими народами.

Як колишнього члена Українського спортивного кружка (1906–1910) в Академічній гімназії у Львові, С. Гайдучка цікавила діяльність цієї та інших спортивних організацій Галичини. На сторінках «Вістий з Запорожа» поміщена його інформативна стаття під назвою «Стріча львівської і тернопільської дружини», де описано футбольний матч,

³⁶ Гайдучок С. Сокіл III – Шевченкови. *Вісти з Запорожа. Руханка, Змаг, Пожарництво, Мандрівництво, Пласт, Стрілецтво*. 1914. 15 цвітня. С. 5.

³⁷ Гайдучок С. Жите наших Соколів в Станіславові. *Вісти з Запорожа. Часопись руханкових і пожарних товариств*. 1911. 30 цвітня. С. 5.

³⁸ Касовий звіт філії львівського товариства гімнастичного «Сокіл» в Станіславові. Станіслав: Накладом товариства, 1910. 16 с.

³⁹ Гайдучок С. VI. Олімпіяда в Празі. *Вісти з Запорожа. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожарних товариств*. 1912. 31 липня. С. 4–5.

⁴⁰ Детальніше див.: Сова А. Участь українських соколів у VI Всесокільському злеті... С. 5–13.

⁴¹ Гайдучок С. VI. Олімпіяда в Празі. С. 5.

⁴² Гайдучок С. У Словінців. *Вісти з Запорожа. Руханка, Змаг, Пожарництво, Мандрівництво, Пласт, Стрілецтво*. 1914. 15 мая. С. 12.

який відбувся 15 жовтня 1910 р. на площі наколесників (велосипедистів) (з 1911 р. – площа «Сокола-Батька») у Львові між львівською командою «УСК IV» і тернопільською «Поділя I» (рахунок зустрічі 1:1). На закінчення наголосив на важливості й затребованості таких спортивних заходів між гімназіями різних міст Галичини⁴³.

Степан Гайдучок як один із засновників і діяльних членів спортивного товариства «Україна» подавав інформативні публікації про його діяльність до сокільської періодики. Так, у січні 1912 р. у «Вістях з Запорожжя» вийшла друком його стаття про два руханкові вечори, що відбулися відповідно 16 грудня 1911 р. у Львові в рухівні «Сокола-Батька» та 19 грудня 1911 р. у Перемишлі в Народному домі. Перший проведений спортивним товариством «Україна», другий – «Сяноювою чайкою»⁴⁴. Також у цьому ж числі часопису Степан Гайдучок опублікував текст промови професора Львівського університету Степана Рудницького, виголошеної на руханковому вечорі спортивного товариства «Україна»⁴⁵.

Діяльність в учительському кружку «Сокола-Батька», поїздки містами й селами Галичини призвели до того, що, крім інспектування сокільських осередків, С. Гайдучок почав розробляти комплекси руханкових вправ. Спочатку він їх апробував у рухівні «Сокола-Батька» з колегами по фаху й учнями, а згодом почав упроваджувати як складову програми в сокільських товариствах. На сторінках часопису «Вісти з Запорожжя» один за одним з'являлися його дописи на цю тематику, як-от: «Прилюдні вправи Сокола-Батька»⁴⁶, «Вправи вільноруч»⁴⁷, «Перетягане линвою в Розливводах»⁴⁸, «Дешеві спорти»⁴⁹. 23 червня 1912 р. на окружному здвизі у Львові соколи виконали п'ять вправ, які уклав С. Гайдучок⁵⁰: «Гінці», «Борба рукопаш», «Мет каменем», «Рогатина», «Пластун». Їх детальний опис із відповідним фотографічним супроводом опубліковано у «Вістях з Запорожжя»⁵¹. За 3 корони всі охочі могли замовити світлини, на яких демонструвалися вільноручні вправи. Підготовка, здавалося, такої невеликої за обсягом навчальної методичної розробки потребувала залучення значного фінансового, людського та часового ресурсів. Із цим завданням С. Гайдучку вдалося впоратися на відмінно.

⁴³ Гайдучок С. Стріча львівської і тернопільської дружини. *Вісти з Запорожжя*. 1910. 20 жовтня. С. 14: *Народне Слово. Ілюстрована, популярно-просвітна, політична й літературна часопись*. 1910. 20 жовтня.

⁴⁴ Гайдучок С. Два руханкові вечери. *Вісти з Запорожжя. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожежарних товариств*. 1912. 30 січня. С. 5.

⁴⁵ Промова проф. університету Др. Ст. Рудницького, виголошена на руханковім вечері тов. «Україна», 16 грудня 1911. Подав С. Гайдучок. *Вісти з Запорожжя. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожежарних товариств*. 1912. 30 січня. С. 2.

⁴⁶ Blue boy [Гайдучок С.]. Прилюдні вправи Сокола-Батька. *Вісти з Запорожжя. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожежарних товариств*. 1912. 31 липня. С. 5–6.

⁴⁷ Гайдучок С. Вправи вільноруч. *Вісти з Запорожжя. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожежарних товариств*. 1913. 30 мая. С. 11–14.

⁴⁸ Гайдучок С. Перетягане линвою в Розливводах. *Вісти з Запорожжя. Руханка, Змаг, Пожежарництво, Мандрівництво, Пласт, Стрілецьтво*. 1914. 28 лютого. С. 7–8.

⁴⁹ Гайдучок С. Дешеві спорти. *Вісти з Запорожжя. Руханка, Змаг, Пожежарництво, Мандрівництво, Пласт, Стрілецьтво*. 1914. 15 мая. С. 12–13.

⁵⁰ ЦДІАЛ України. Ф. 309. Оп. 1. Спр. 1203. Арк. 1–8 зв.

⁵¹ Гайдучок С. Вправи вільноруч. С. 11–14.

Українські соколи крокують вулицями Праги на VI Всесокольському злеті. На чолі колони – Степан Гайдучок. За ним у першому ряді другий праворуч – Іван Боберський. Світлина опублікована на першій сторінці газети «Pražský ilustrovaný kurýr» (Прага), 8 липня 1912 р. Із приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів)

Ще однією важливою публікацією С. Гайдучка на сторінках часопису «Вісти з Запорожя» став допис про національні комплексні змагання українців II Запорозькі ігрища, які відбулися 29 червня 1914 р. на площі «Сокола-Батька» у Львові. Як співорганізатор, суддя та змагун (спортсмен) С. Гайдучок подав критичну оцінку цим спортивним змаганням⁵². Зокрема, схарактеризував змагання із різних видів спорту, які були у програмі, здобутки й недопрацювання окремих спортсменів та товариств, а також визначив перспективи на найближчі півроку. Вважав, що треба активізувати

⁵² Гайдучок С. Здвигові змаганя. (Критична оцінка). *Вісти з Запорожя. Руханка, Змаг, Пожарництво, Мандрівництво, Пласт, Стрільцтво*. 1914. 30 липня. С. 9.

працю з окремих видів спорту, зокрема з плавання, легкої атлетики, велоспорту, важкої атлетики, боротьби.

Степан Гайдучок не оминув увагою українську пожежно-руханкову організацію «Січ», що бурхливо розвивалася в Галичині під керівництвом Кирила Трильовського (перше таке товариство засноване 1900 р. у с. Завалля на Снятинщині). Починаючи з 1902 р., товариство «Січ» почало проводити «Січові свята» в Галичині. Перше відбулося 1902 р. у Коломиї, друге – 1903 р. у Коломиї, третє – 1904 р. у Станиславові, четверте – 1909 р. у Коломиї, п'яте – 1911 р. у Станиславові, шосте – 1912 р. у Снятині⁵³. 1 листопада 1911 р. у Бережанах Степан Гайдучок мав можливість ознайомитися із програмою та на власні очі побачити перебіг «Січового окружного свята», приуроченого 100-літтю від дня народження Маркіяна Шашкевича⁵⁴. 14 липня 1912 р. він побував у Снятині на шостому «Січовому святі». Своїми враженнями та справедливими критичними заувагами поділився на сторінках часопису «Вісти з Запорожя». Його стаття «VI. Загальне свято січове в Снятині» – цікаве та цінне джерело до історії січового руху. З-поміж іншого він писав: «Пишу се, що я бачив, а чого мож було уникнути і треба уникати. Пишу також, щоби таке не настало і по наших окружних здвигах, і ми осібним[и] письмами мусимо наказувати ранішні проби спільні. Щож до музик так вони повинні знати більше народних пісень, а не обмежувати ся лише на патріотичних. Гнівати ся, думаю, Січи і їх провідники за сей мій суд не будуть, бо певно хочуть поступати вперед і на тім поли»⁵⁵.

За активної участі С. Гайдучка в сокільському товаристві відбувалося багато знакових подій і заходів, зокрема I Краєвий здви́г у Львові 9–10 вересня 1911 р.⁵⁶, VI Всесокільський злет у Празі 29 червня – 1 липня 1912 р.⁵⁷, Шевченківський здви́г (інші назви – II Краєвий здви́г, Великий пропам'ятний Шевченківський здви́г, Шевченковий ювілейний здви́г та ін.) у Львові 27–29 червня 1914 р.⁵⁸ тощо.

Отже, упродовж 1910–1914 рр. С. Гайдучок самовіддано та результативно працював в українському гімнастичному товаристві «Сокіл-Батько» у Львові. Він показав себе діяльним членом й одним із керівників структурних підрозділів товариства, зокрема на посадах четаря, начальника та члена руханкової секції. Як член, заступник голови, писар руханкової секції та учитель руханки «Сокола-Батька», проводив важливу роботу, зокрема працював у сокільських осередках Галичини, де проводив вишкіл і навчав соколів вільноручних вправ, вправ із предметами, народних вправ,

⁵³ Січові Прикази від Головного Січового Комітету. *Січові вісти. Письмо присвячене січовим справам просвіті і науці*. 1912. Май. Чис. 5. С. 1–2; Трильовський К., Зінкевич С. Перші січові прикази на 6 Загальне Січове Свято. *Січові вісти. Письмо присвячене січовим справам просвіті і науці*. Львів, 1912. Червень. Чис. 6. С. 1–3; Гуйванюк М. Р. Січовий рух у Галичині й на Буковині (1900–1914 рр.). Чернівці: Зелена Буковина, 2009. 254 с.

⁵⁴ Гайдучок С. Окружний здви́г. *Вісти з Запорожя. Часопись руханкових і пожарних товариств*. 1911. 30 грудня. С. 7–8.

⁵⁵ Гайдучок С. VI. Загальне свято січове в Снятині. *Вісти з Запорожя. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожарних товариств*. 1912. 31 липня. С. 9.

⁵⁶ Детальніше див.: Сова А. Іван Боберський... 512 с.

⁵⁷ Детальніше див.: Сова А. Участь українських соколів у VI Всесокільському злеті... С. 5–13.

⁵⁸ Детальніше див.: Сова А. Внесок Івана Боберського в підготовку та проведення Шевченківського здви́гу... С. 145–155.

забав та ігор. Виявляв зацікавлення різними видами спорту, які поширювалися тоді в Галичині. Ще одним його здобутком у царині тіловиховання стали комплекси руханкових вправ, які він напрацював і їх апробовано в рухівні «Сокола-Батька», а згодом як окремі навчально-методичні розробки впроваджено у програми сокільських товариств. У сокільській організації розкрився талант С. Гайдучка як журналіста. Він дописував до друкованого органу «Сокола-Батька» – «Вісти з Запорожжя» на різні актуальні питання того часу. За його активної участі в сокільській організації відбулося багато знакових подій і заходів, у яких він брав безпосередню участь.

REFERENCES

Blue boy [Haiduchok S.]. (1912, Lypen 31). Pryliudni vpravy Sokola-Batka. *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh, zmahovykh, mandrivnykh i pozharnykh tovarystv*, 71, 5–6 [in Ukrainian].

Boberskyi, I., & et al. (1911, Berezen 30). Zvit «Sokola-Batka» u Lvovi za rik 1910. *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh i pozharnykh tovarystv*, 54–55, 4–18 [in Ukrainian].

Boberskyi, I., & et al. (1912, Kviten 30). Zvit Sokola-Batka za rik 1911. *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh, zmahovykh, mandrivnykh i pozharnykh tovarystv*, 68, 2–10 [in Ukrainian].

Boberskyi, I., & et al. (1913, Liutyi 28). Zvit Sokola-Batka za rik 1912. *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh, zmahovykh, mandrivnykh i pozharnykh tovarystv*, 77–78, 2–11 [in Ukrainian].

Boberskyi, I., & et al. (1914, Berezen 14). Zvit «Sokola-Batka». *Visty z Zaporozha. Rukhanka, Zmah, Pozharnytstvo, Mandrivnytstvo, Plast, Striletstvo*, 91, 2–10 [in Ukrainian].

Boberskyi, I., Korolyk, S., & Levytskyi, M. *Ne rydaty, ale dbaty! [Lystivka]* [in Ukrainian].

Chornomorskyi, I. (1928, Lypen 14). Nasha Mekka. Sprava vykupna «Ukrainskoho Horodu» u Lvovi. *Dilo*, 154 (11407), 2–3 [in Ukrainian].

Haiduchok, S. (1910, Zhovten 20). Stricha lvivskoi i ternopilskoi druzhyny. *Visty z Zaporozha (Narodne Slovo. Iliustrovana, populiarno-prosvitna, politychna y literaturna chasopys)*, 430, 42, 14 [in Ukrainian].

Haiduchok, S. (1911, Hruden 30). Okruznyi zdvyh. *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh i pozharnykh tovarystv*, 62–64, 7–8 [in Ukrainian].

Haiduchok, S. (1911, Kviten 30). Rukhankovi vecher v Ternopoly. *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh i pozharnykh tovarystv*, 56, 2–3 [in Ukrainian].

Haiduchok, S. (1911, Kviten 30). Zhytie nashykh Sokoliv v Stanyslavovi. *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh i pozharnykh tovarystv*, 56, 5 [in Ukrainian].

Haiduchok, S. (1912, Lypen 31). VI. Olimpiada v Prazi. *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh, zmahovykh, mandrivnykh i pozharnykh tovarystv*, 71, 4–5 [in Ukrainian].

Haiduchok, S. (1912, Lypen 31). VI. Zahalne sviato sichove v Sniatyni. *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh, zmahovykh, mandrivnykh i pozharnykh tovarystv*, 71, 9 [in Ukrainian].

Haiduchok, S. (1912, Sichen 30). Dva rukhankovi vechery. *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh, zmahovykh, mandrivnykh i pozharnykh tovarystv*, 65, 5 [in Ukrainian].

Haiduchok, S. (1912, Sichen 30). Promova prof. universytetu Dr. St. Rudnytskoho, vyholoshena na rukhankovim vecheri tov. «Ukraina» 16. hrudnia 1911. *Visty z Zaporozha.*

Chasopys rukhankovykh, zmahovykh, mandrivnykh i pozharnykh tovarystv, 65, 2 [in Ukrainian].

Haiduchok, S. (1913, Traven 30). Vpravy vilnoruch. *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh, zmahovykh, mandrivnykh i pozharnykh tovarystv*, 81/82, 11–14 [in Ukrainian].

Haiduchok, S. (1914, Kvitin 15). Sokil III – Shevchenkovy. *Visty z Zaporozha. Rukhanka, Zmah, Pozharnytstvo, Mandrivnytstvo, Plast, Striletstvo*, 92, 5 [in Ukrainian].

Haiduchok, S. (1914, Liutyi 28). Peretiahania lynvoiu v Rozlyivodakh. *Visty z Zaporozha. Rukhanka, Zmah, Pozharnytstvo, Mandrivnytstvo, Plast, Striletstvo*, 89–90, 7–8 [in Ukrainian].

Haiduchok, S. (1914, Lypen 30). Zdvyhovi zmahania. (Krytychna otsinka). *Visty z Zaporozha. Rukhanka, Zmah, Pozharnytstvo, Mandrivnytstvo, Plast, Striletstvo*, 95–96, 9 [in Ukrainian].

Haiduchok, S. (1914, Traven 15). Deshevi sporty. *Visty z Zaporozha. Rukhanka, Zmah, Pozharnytstvo, Mandrivnytstvo, Plast, Striletstvo*, 93, 12–13 [in Ukrainian].

Haiduchok, S. (1914, Traven 15). U Slovintsiv. *Visty z Zaporozha. Rukhanka, Zmah, Pozharnytstvo, Mandrivnytstvo, Plast, Striletstvo*, 93, 12 [in Ukrainian].

Huivaniuk, M. R. (2009). *Sichovi rukh u Halychyni i na Bukovyni (1900–1914 rr.)*. Chernivtsi: Zelena Bukovyna [in Ukrainian].

Kasovy zvit filii lvivskoho tovarystva gimnastychnoho «Sokil» v Stanislavovi. (1910). Ivano-Frankivsk: Nakladom tovarystva [in Ukrainian].

Okhrymovych, V. (1913, Zhovten 30). Vysoko Povazhanyi Pan. *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh, zmahovykh, mandrivnykh i pozharnykh tovarystv*, 86 A, 4–6 [in Ukrainian].

Sichovi Prykazy vid Holovnoho Sichovoho Komitetu. (1912, Traven). *Sichovi visty. Pysmo prysviachene sichovym spravam prosviti i nautsi*, 5, 1–2 [in Ukrainian].

«Sokil-Batko». (1911, Serpen). *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh i pozharnykh tovarystv*, 60, 3–5 [in Ukrainian].

Sova, A. (2015–2016). Uchast ukrainskykh sokoliv u VI Vsesokilskomu zleti u Prazi 1912 roku. *Novitnia doba*, 3–4, 5–13 [in Ukrainian].

Sova, A. (2017). Ivan Boberskyi – providnyi diiach ukrainskoho sokilskoho rukhu. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, 30, 3–22 [in Ukrainian].

Sova, A. (2018). Haiduchok Stepan Stepanovych. In *Zakhidno-Ukrainska Narodna Respublika 1918–1923. Entsyklopediia* (Vol. 1, pp. 309–310). Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].

Sova, A. (2018). Vnesok Ivana Boberskoho v pidhotovku ta provedennia Shevchenkivskoho zdvyhu 1914 roku u Lvovi. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, 31, 145–155 [in Ukrainian].

Sova, A. (2018, Berezen 14). Stepan Haiduchok – tvorets ta litopysets istorii ukrainskoho tilovykhovannia. *Shliakh Peremohy*, 11 (3324), 7 [in Ukrainian].

Sova, A. (2019). *Ivan Boberskyi: suspilno-kulturna, viiskovo-politychna ta osvityno-vykhovna diialnist: monohrafiia*. Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakovycha NAN Ukrainy [in Ukrainian].

Sova, A. (2019). Physical education professor Stepan Haiduchok: the formation of a worldview. *Novitnia doba*, 7, 226–233 [in English].

Spys filii «Sokola-Batka» yaki zakupyly svoiu paiku pid «Ukrainskyi Horod» u Lvovi. (1913). *Kalendar «Visty z Zaporozha» na 1914. Irichnyk*, 204–206 [in Ukrainian].

Trylovskiy, K., & Zinkevych, S. (1912, Cherven). Pershi sichovi pryказы na 6 Zahalne Sichove Sviato. *Sichovi visty. Pysmo prysviachene sichovym spravam prosviti i nautsi*, 6, 1–3 [in Ukrainian].

Ustav Soiuzu rukhankovykh, pozharnykh, rukhankovo-pozharnykh i zmahovykh tovarystv ukrainskykh pid nazvoiu «Zaporozhe». (1912, Zhovten 31). *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh, zmahovykh, mandrivnykh i pozharnykh tovarystv*, 72–74, 8–12 [in Ukrainian].

Ustav zaporozhskykh okruhiv (palanok). (1912, Zhovten 31). *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh, zmahovykh, mandrivnykh i pozharnykh tovarystv*, 72–74, 13–15 [in Ukrainian].

XXI. Zahalni Zbory «Sokola-Batka». (1914, Kviten 15). *Visty z Zaporozha. Rukhanka, Zmah, Pozharnytstvo, Mandrivnytstvo, Plast, Striletstvo*, 92, 2–4 [in Ukrainian].

XX. Zahalni Zbory «Sokola-Batka». (1913, Berezen 31). *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh, zmahovykh, mandrivnykh i pozharnykh tovarystv*, 79, 2–4 [in Ukrainian].

Zaporozhska Rada. (1912, Hruden 31). *Visty z Zaporozha. Chasopys rukhankovykh, zmahovykh, mandrivnykh i pozharnykh tovarystv*, 75–76, 2–4 [in Ukrainian].

Andrii SOVA

*Doctor of Science in History, Associate Professor
Associate Professor at the Department of Olympic Education
I. Boberskyi Lviv State University of Physical Culture
Senior Researcher at the Department of Contemporary History
I. Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0548-4975>
e-mail: sovaandrij1980@gmail.com*

DIRECTIONS OF STEPAN HAIDUCHOK'S ACTIVITIES WITHIN THE UKRAINIAN GYMNASTICS SOCIETY «SOKIL-BATKO» IN LVIV (1910–1914)

For the first time, Stepan Haiduchok's activities in the society «Sokil-Batko» is investigated, based on various sources: documents of the Central State Historical Archives of Ukraine in Lviv, statutes, reports, appeals, minutes of meetings of various structural units of the Ukrainian gymnastic society «Sokil-Batko» in Lviv; a private archive of Stepan Haiduchok (Lviv); newspapers «Dilo», «Visty z Zaporozha». Involving previously inaccessible and little-known documents, his activities during 1910–1914, were reconstructed. The chronological scope of the study is defined by the entry of S. Haiduchok into the society «Sokil-Batko» (the lower), and the Shevchenko movement in Lviv, and the beginning of World War I (the upper). S. Haiduchok's work as an active member and one of the heads of structural subdivisions of the society, in particular, «chetar», chief and member of the engine section is analyzed.

Attention is drawn to the fact that with the active participation of S. Haiduchok within the organization numerous significant events and activities took place, including the First Regional Movement in Lviv on September 9–10, 1911, VI All-Falcon Gathering in Prague on June 29–July 1, 1912, Shevchenko's Movement in Lviv on June 27–29, 1914. His noteworthy work as a member, deputy chairman, clerk of the exercising section, and teacher of exercising is emphasized. Work in «Sokil» centers of Halychyna, where he trained and taught students

freehand exercises, exercises with objects, folk exercises, and games, is considered. His journalistic activity is covered, in particular, as a writer to the «Visty z Zaporozha» – the periodical of «Sokil-Batko». Attention is drawn to the interest in various sports that were widespread in Halychyna at the time. As proved, S. Haiduchok acted enthusiastically in the organization «Sokil-Batko» before World War I.

Keywords: Stepan Haiduchok, Halychyna, Lviv, Ukrainian gymnastic society «Sokil-Batko», newspaper «Visty z Zaporozha», physical education, engine, sports.